

Результати зовнішнього оцінювання 2006 року з історії

1. Структурна та змістова характеристика тесту з історії

Зміст тестових завдань зовнішнього оцінювання з історії визначався відповідно до чинних нормативних документів – навчальної програми з історії для середніх загальноосвітніх навчальних закладів і програми вступних випробувань до вищих навчальних закладів України.

Завдання тестового зошита відображали зміст усіх тематичних блоків навчальних програм. Кількісний розподіл завдань відповідно до розділів чинної програми наведено в табл. 1.

Таблиця 1

№	Розділи програми	Кількість завдань
Історія України від найдавніших часів до початку ХХІ ст.		
1	Давня та середньовічна історія України (до 1569 р.)	7
2	Козацько-гетьманська доба (1569 р. – п. п. ХVІІІ ст.)	4
3	Українські землі в др. п. ХVІІІ ст. на поч. ХХ ст.	3
4	Історія України першої половини ХХ ст.(1914–1939 рр.)	17
5	Історія України від 1939 р. до поч. ХХІ ст.	14
Всесвітня історія ХХ – початку ХХІ ст.		
1	Всесвітня історія п. п. ХХ ст. (1914–1939 рр.)	7
2	Всесвітня історія др. п. ХХ – поч. ХХІ ст.	8
Усього		60

Завдання тесту, які стосувалися різних аспектів вітчизняної та всесвітньої історії, – економіки, соціальних відносин, внутрішньої й зовнішньої політики, суспільних рухів, матеріальної та духовної культури. Для всебічної перевірки навчальних досягнень учнів відповідно до специфікації тесту використано такі форми тестових завдань:

1) завдання з вибором однієї правильної відповіді – 40, які перевіряли знання дат, певних фактів (місця, обставин, учасників, змісту подій); понять і термінів; причин і наслідків подій; особливостей політичного, економічного життя суспільства; характерних ознак історичних періодів та епох; визначали, чи вміють учні співвідносити події історії України і всесвітньої історії та встановлювати їхню послідовність; перевіряли вміння визначати дійсність джерел і достовірність документів; співвідносити події з певним історичним періодом, виділяти головне, працювати з картою. Ваговий коефіцієнт кожного завдання 0–1 бал;

2) завдання з вибором кількох правильних відповідей – 6, які перевіряли вміння визначати зміни та характерні риси в житті людей, суспільства, динаміку розвитку подій, аналізувати дані історичних джерел та встановлювати їхню достовірність. Ваговий коефіцієнт кожного завдання 0–4 бали;

3) завдання на встановлення відповідності (логічні пари) – 6, які перевіряли знання місця знаходження, територіальних меж історичних об'єктів; вміння учнів встановлювати синхронність подій історії України з подіями всесвітньої історії, відповідність між

історичними діячами та пов'язаними з ними подіями, митцями та їхніми творами; відповідність між подіями та їхніми наслідками. Ваговий коефіцієнт кожного завдання 0–1–2–3 бали;

4) завдання на вміння відновлювати правильну хронологічну, логічну послідовності в межах певного історичного періоду – 4. Ваговий коефіцієнт кожного завдання 0–1–2–3 бали;

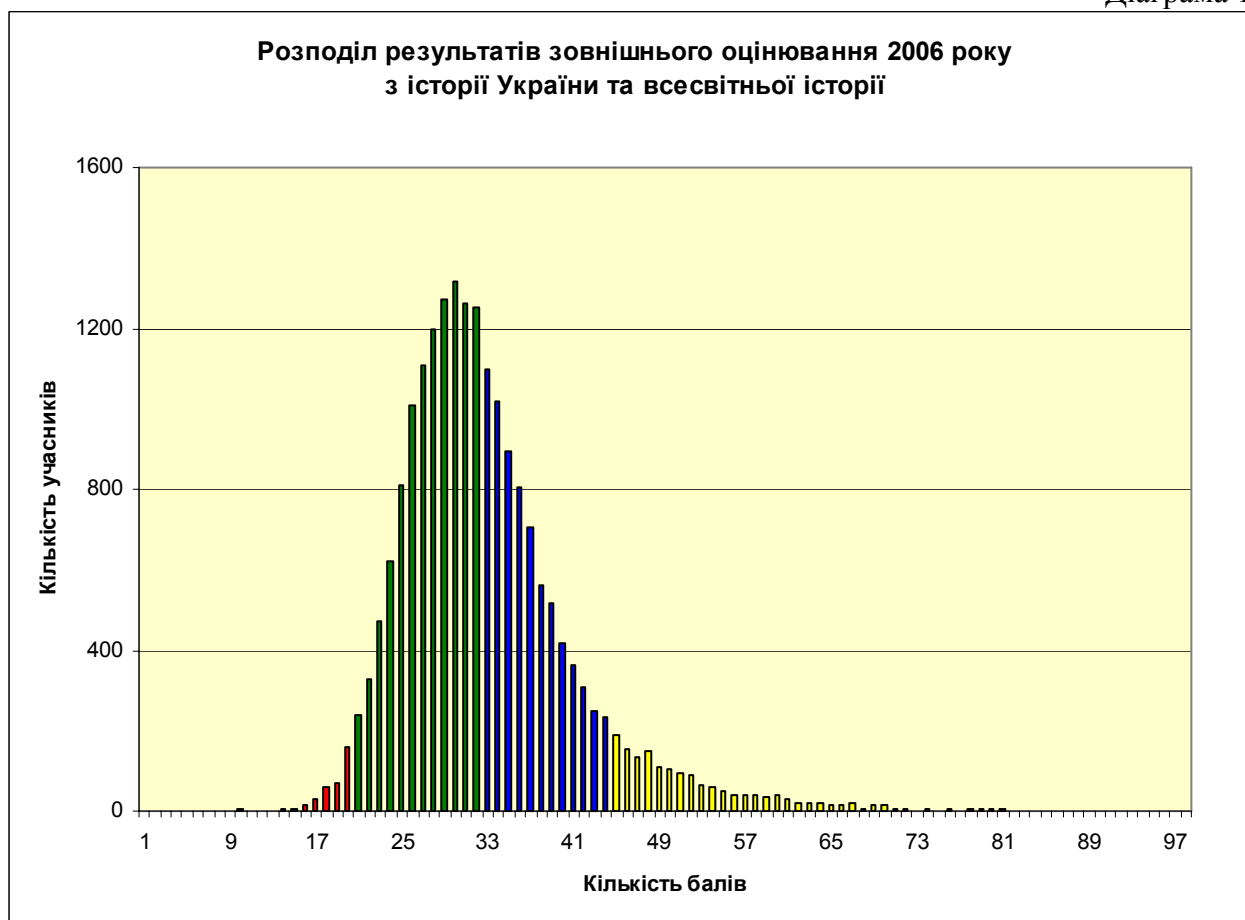
5) завдання відкритої форми з короткою відповіддю – 4, які перевіряли вміння аналізувати джерела інформації (в тому числі й статистичної) та визначати місце описаної події, рік, назву процесу та поняття. Ваговий коефіцієнт завдань – 0–1 бал.

2. Статистичний аналіз тесту з історії

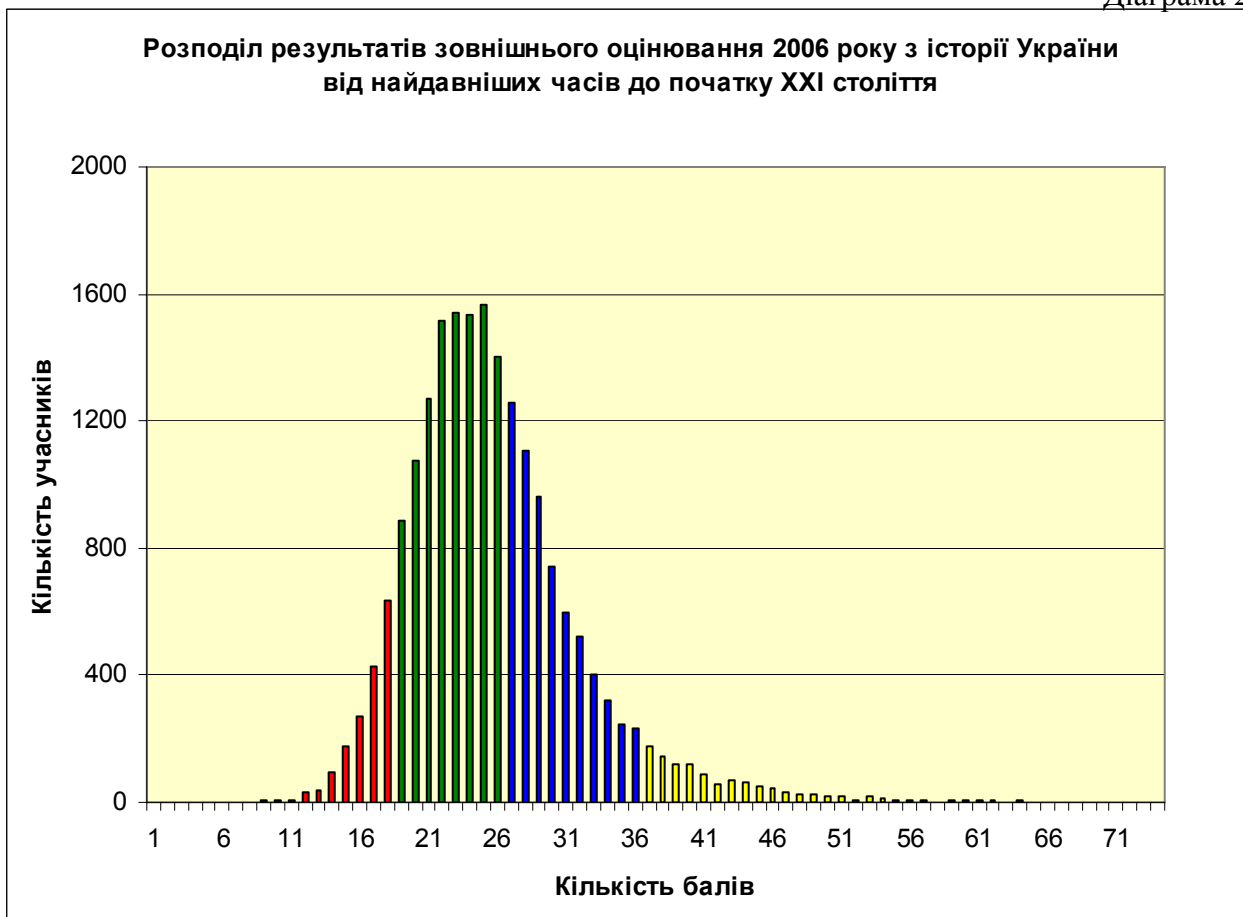
У зовнішньому оцінюванні з історії взяло участь 20033 випускника середніх загальноосвітніх закладів з усіх областей України.

Статистичний аналіз тесту базувався на широкій групі узагальнених статистичних даних. На діаграмах 1, 2, 3 наведено розподіл результатів зовнішнього оцінювання за трьома групами – за весь тест з історії, за субтест з історії України від найдавніших часів до початку XXI століття та за субтест з історії України XX – початку XXI століття.

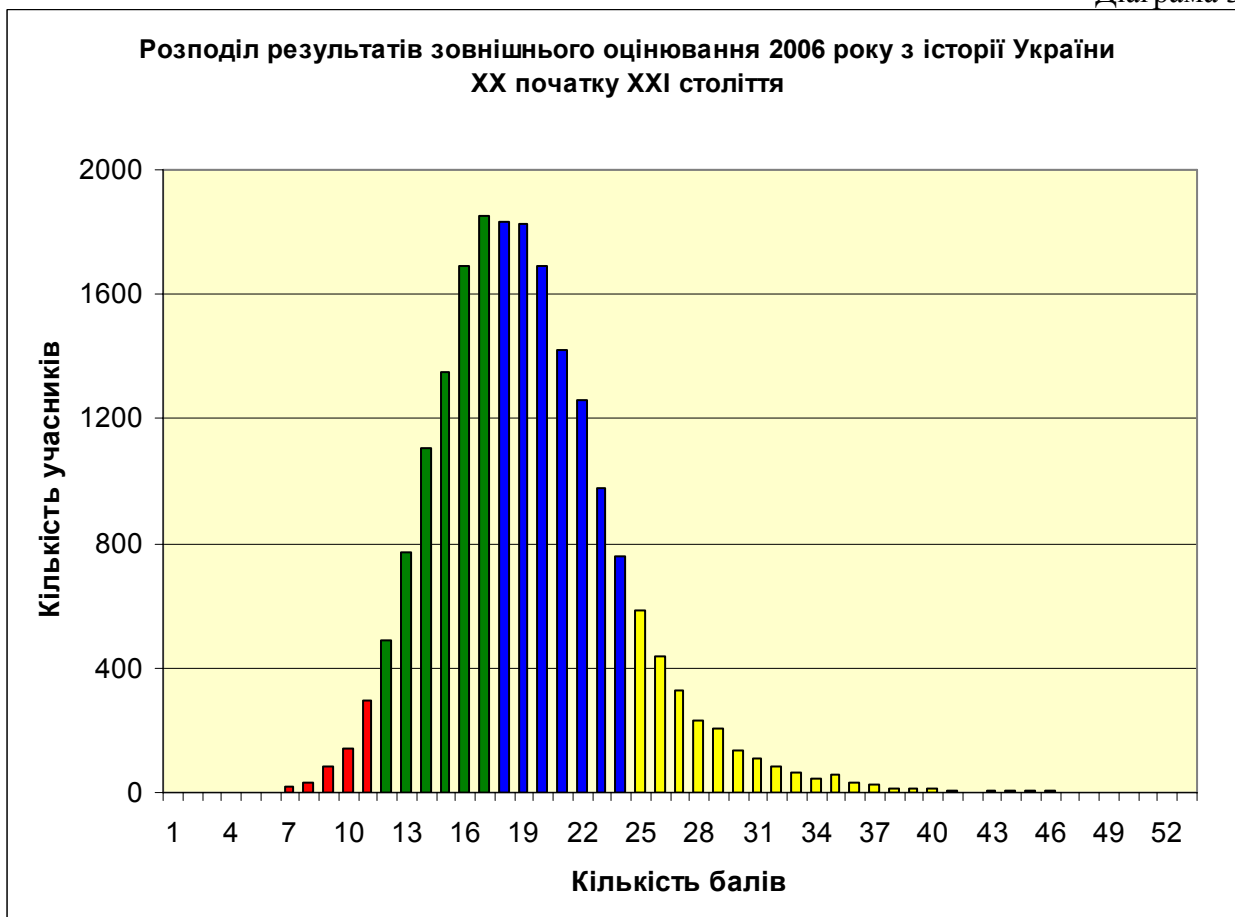
Діаграма 1

Діаграма 2

Діаграма 3

Кількісні показники описової статистики для всього тесту наступні: максимально можливий бал – 98, максимально набраний бал – 95, мінімально набраний бал – 10, середнє – 32,9, середня складність тесту – 33,6, стандартне відхилення – 8,3, стандартна похибка вимірювання – 4,5.

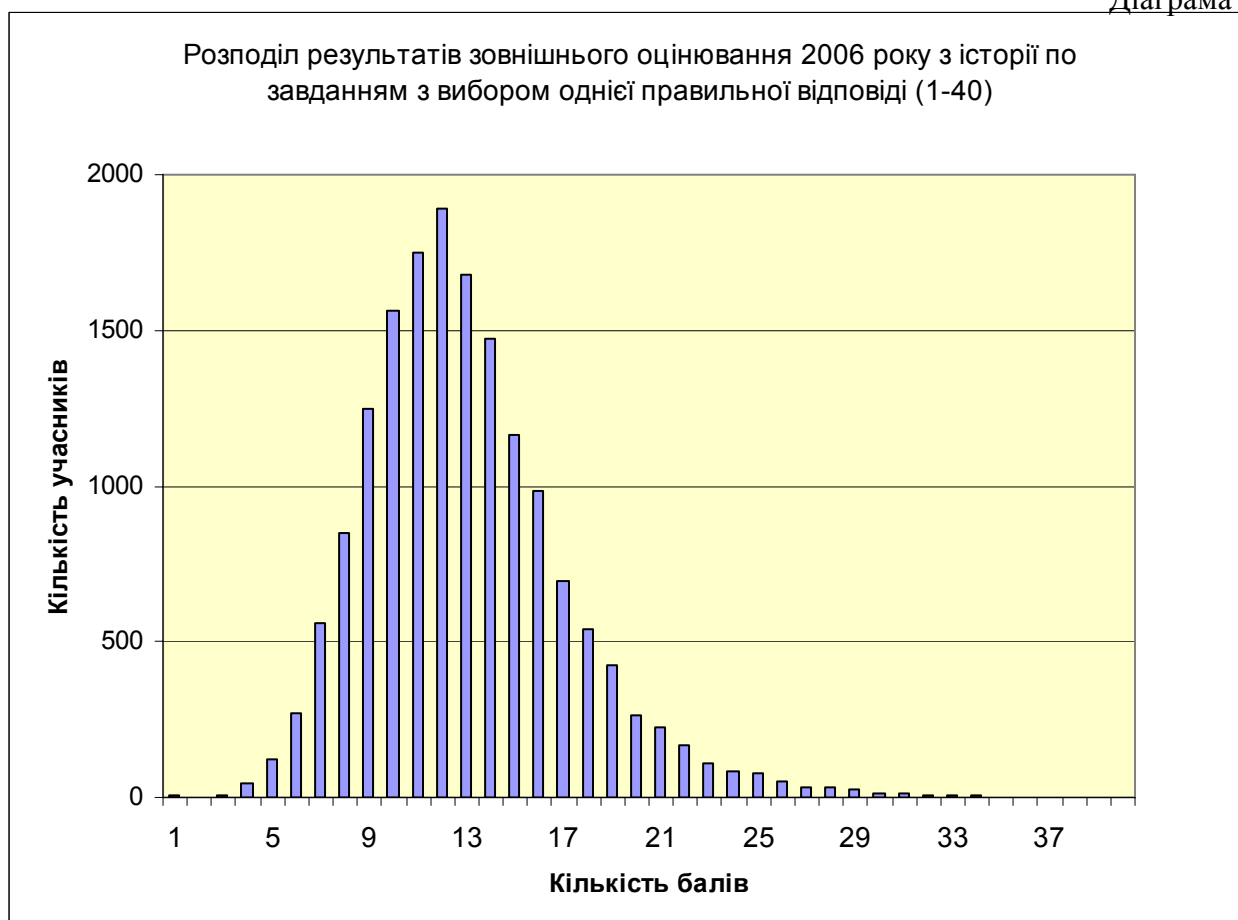
Для субтесту з історії України від найдавніших часів до початку XXI століття: максимально можливий бал – 74, максимально набраний бал – 72, мінімально набраний бал – 10, середнє – 25,7, середня складність субтесту – 29,4, стандартне відхилення – 6,4, стандартна похибка вимірювання – 3,7.

Для субтесту з історії України XX – початку XXI століття: максимально можливий бал – 53, максимально набраний бал – 52, мінімально набраний бал – 5, середнє – 19,2, середня складність субтесту – 30,8, стандартне відхилення – 4,9, стандартна похибка вимірювання – 2,8.

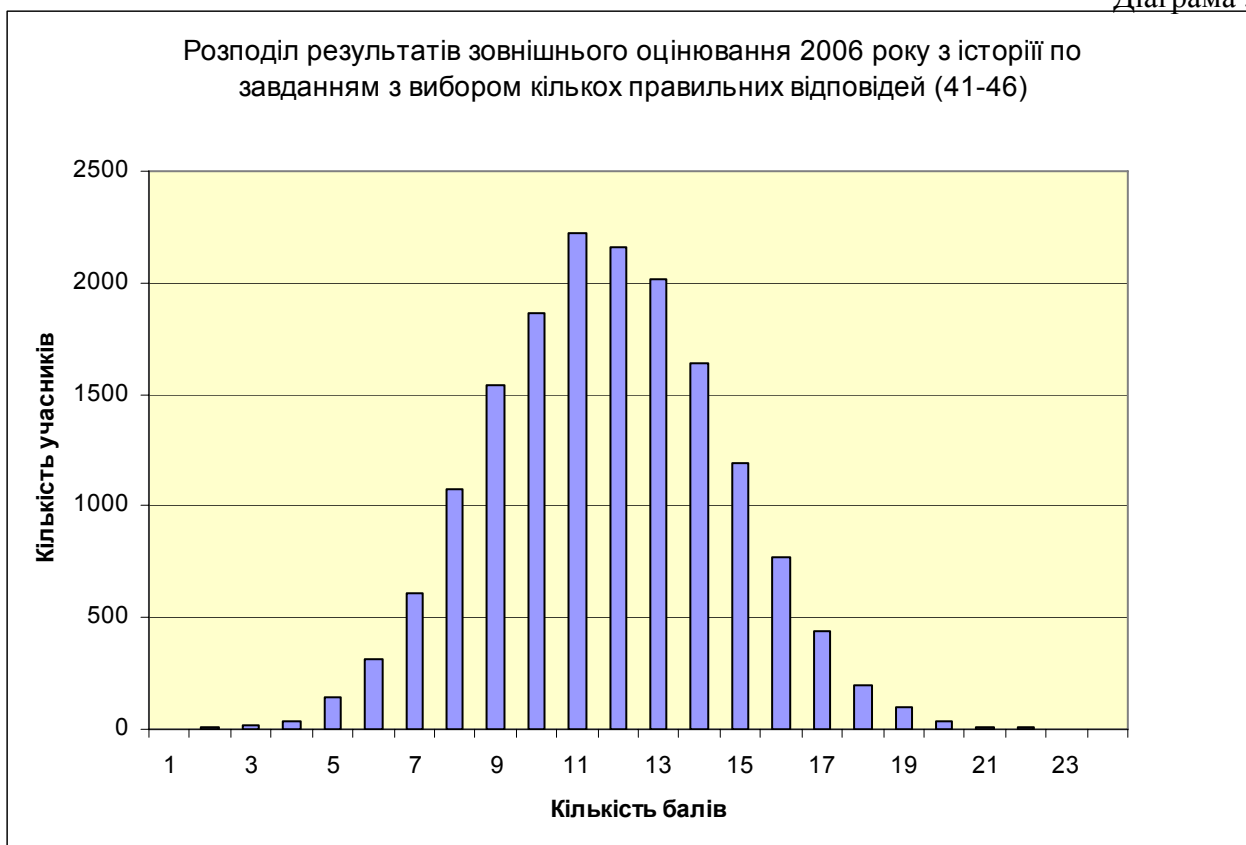
При цьому дані діаграм свідчать про зміщення результатів тестування ліворуч, у бік мінімальних значень, тобто про підвищену складність запропонованих тестових завдань зовнішнього оцінювання.

На діаграмах 4, 5, 6, 7, 8 представлено розподіл результатів зовнішнього оцінювання за формами тестових завдань.

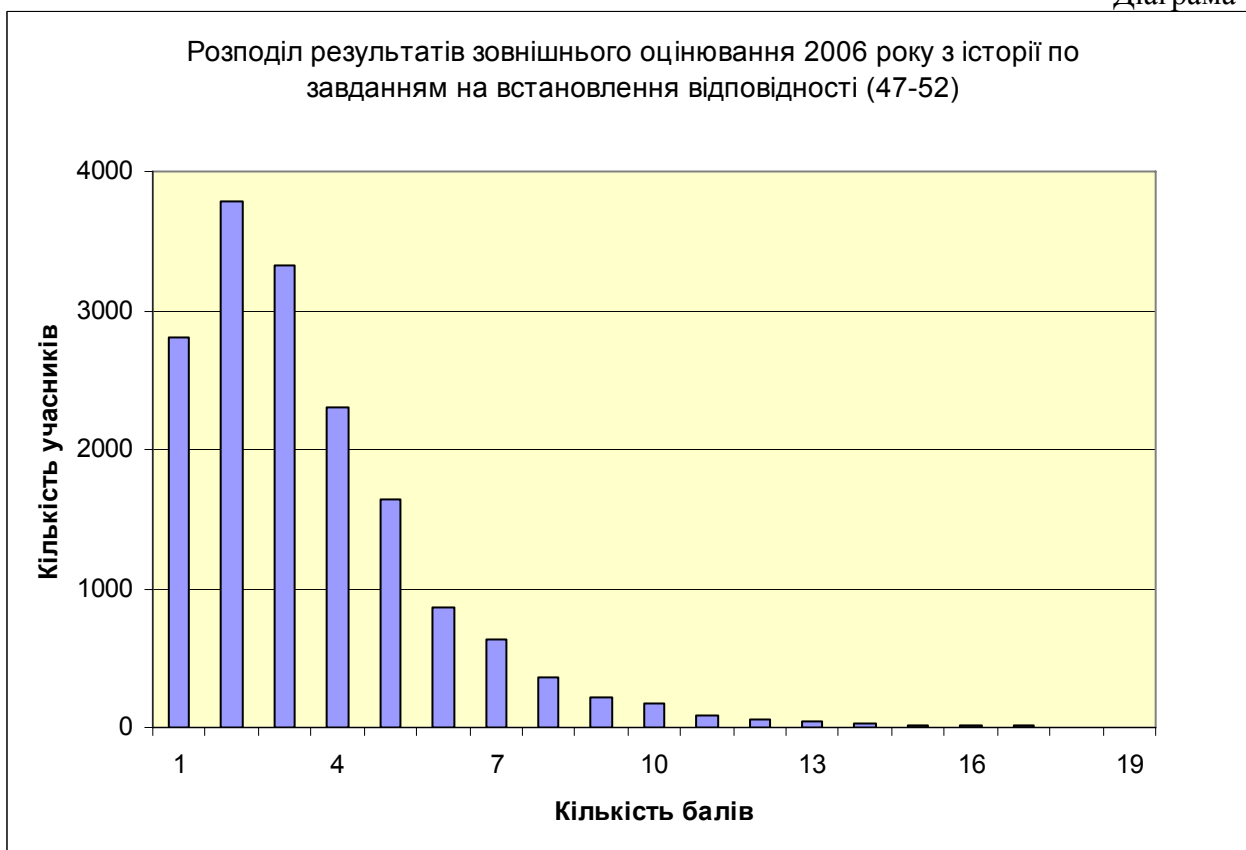
Діаграма 4

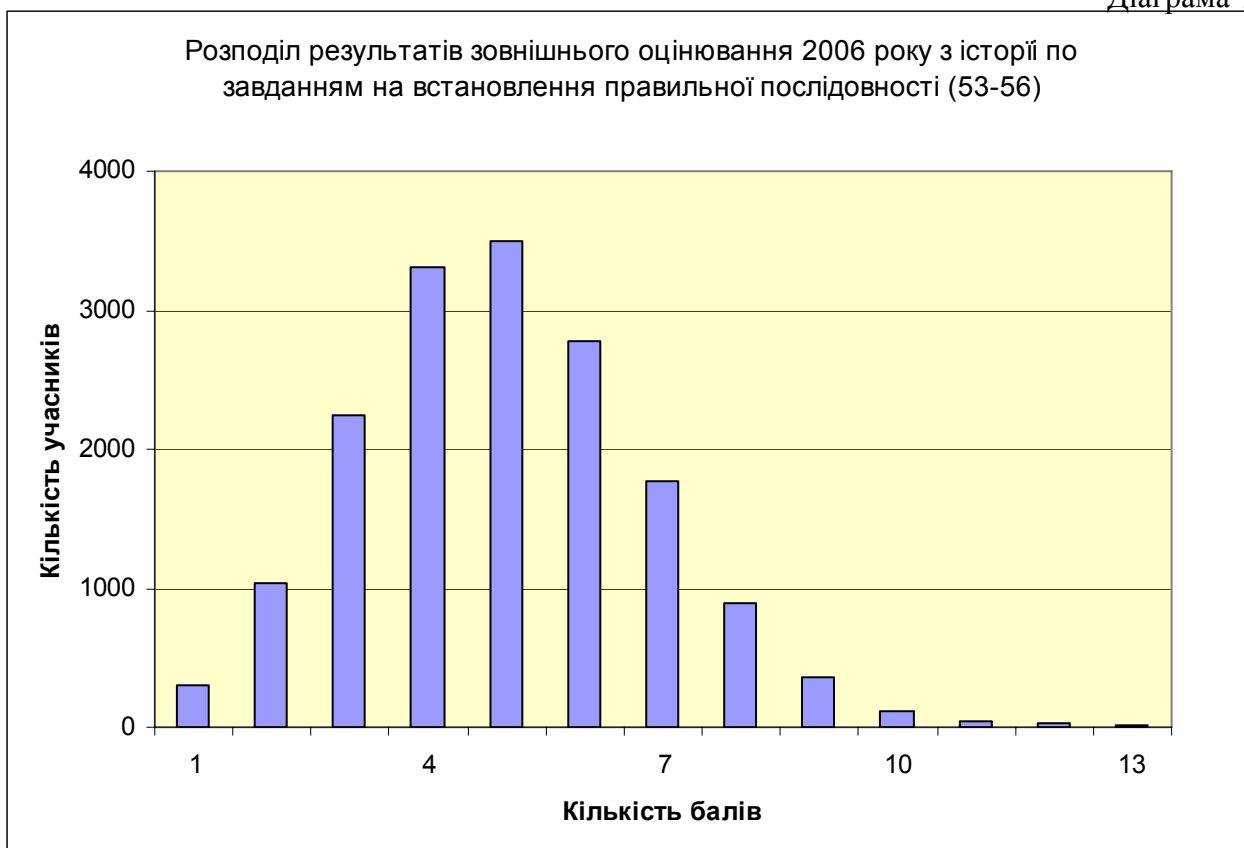
Діаграма 5

Діаграма 6

Діаграма 7

Діаграма 8

Змістова валідність тесту як інструменту вимірювання підтверджена повнотою відображення в тестових завданнях навчальної програми, теоретичних моделей курсу

історії, її структурних пропорцій і основних компонентів та встановленою відповідністю тестів обсягу вивченого навчального матеріалу. Затверджена предметною експертною комісією специфікація тесту слугує гарантом змістової валідності тесту. Закладена у тест надлишковість давала можливість учасникам з різним рівнем навченості розкрити свій потенціал.

Надійність тестових результатів, яка використовується для характеристики точності вимірювання, обчислено за узагальненою формулою Кронбаха (коефіцієнт α). Коефіцієнт α становить для всього тесту з історії – **0,76**; для субтесту з історії України від найдавніших часів до поч. ХХІ ст. – **0,75**; для субтесту з історії України ХХ – поч. ХХІ ст. – **0,76**.

Статистичний аналіз емпіричних результатів зовнішнього оцінювання, окрім надійності тестових результатів як стандарту адекватності та точності вимірювання, дозволяє визначити і критерії його ефективності – складність і роздільну (диференціюючу) здатність тестових завдань. Ефективним вважається тест, який якісно оцінює знання та вміння учнів, диференціюючи їх за рівнями навчальних досягнень.

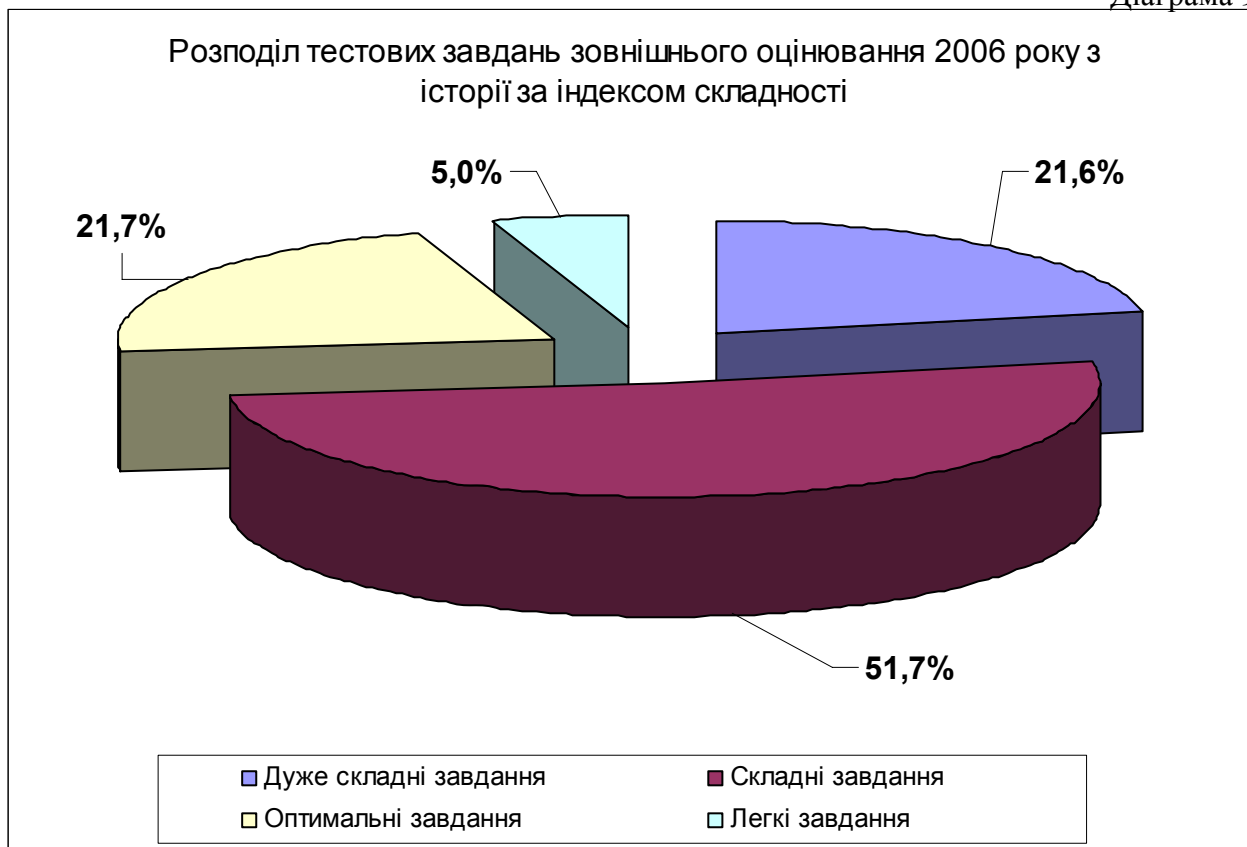
Критерій складності – це частка правильних відповідей у кожному тестовому завданні. У таблиці 2 наведено інтервали та характеристики індексу складності тестових завдань.

Таблиця 2

Інтервали індексу складності (%)	Характеристика завдань
понад 80	дуже легкі
60–80	легкі
40–60	оптимальні
20–40	складні
до 20	дуже складні

На діаграмі 9 подано розподіл тестових завдань за індексом складності.

Діаграма 9

Діаграма 9 демонструє присутність усього спектру тестових завдань – від дуже складних до легких. При цьому питома вага дуже складних (21,6%) та складних (51,7%) завдань є домінуючою. Тому середній індекс складності всіх завдань тесту становить **32,2**. Підвищена складність запропонованого на зовнішнє оцінювання тесту дозволила відібрати кращих учасників серед даної вибірки.

Більш докладно групування тестових завдань різних форматів за індексами складності наведено у таблицях 3–7.

Таблиця 3

Розподіл завдань з вибором однієї правильної відповіді (1–40) за індексом складності

Дуже складні завдання	Складні завдання	Оптимальні завдання	Легкі завдання	Дуже легкі завдання
10, 16, 32, 35	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 31, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40	1, 5, 18, 19, 20, 28, 29, 30	26	–

Таким чином, переважна більшість завдань цього формату виявилася складними та дуже складними для виконання учасниками оцінювання – 67,5% та 10% відповідно. 20% завдань мали оптимальну складність, а тому виконувалися переважною більшістю учасників. Середня складність завдань – **32,5**.

Таблиця 4

Розподіл завдань з вибором кількох правильних відповідей (41–46) за індексом складності

Дуже складні завдання	Складні завдання	Оптимальні завдання	Легкі завдання	Дуже легкі завдання
–	–	41, 42, 44, 46	43, 45	–

Завдання цього формату краще були опановані учасниками оцінювання. 4 з них (67%) виявилися оптимальними, а 2 (33%) легкими завданнями. Середня складність завдань – **53**.

Таблиця 5

Розподіл завдань на встановлення відповідності (47–52) за індексом складності

Дуже складні завдання	Складні завдання	Оптимальні завдання	Легкі завдання	Дуже легкі завдання
47, 48, 49, 50, 51, 52	–	–	–	–

Завдання даного формату викликали найбільші труднощі серед учасників оцінювання. Усі 6 завдань виявилися дуже складними для них. Лише 15–20% серед них успішно впоралися з завданнями. Середня складність завдань – **16**.

Таблиця 6

Розподіл завдань на встановлення правильної послідовності (53–56) за індексом складності

Дуже складні завдання	Складні завдання	Оптимальні завдання	Легкі завдання	Дуже легкі завдання
–	53, 54, 55, 56	–	–	–

Встановити правильну хронологічну послідовність у межах певного історичного періоду вдалося 30–36% учасників, а тому даний формат завдань виявився складним. Середня складність завдань – **32,3**.

Таблиця 7

Розподіл відкритих завдань з короткою відповіддю (57–60) за індексом складності

Дуже складні завдання	Складні завдання	Оптимальні завдання	Легкі завдання	Дуже легкі завдання
57, 58	60	59	–	–

Таким чином, 50% завдань виявилися дуже складними, 25% – складними і 25% – оптимальними відповідно.

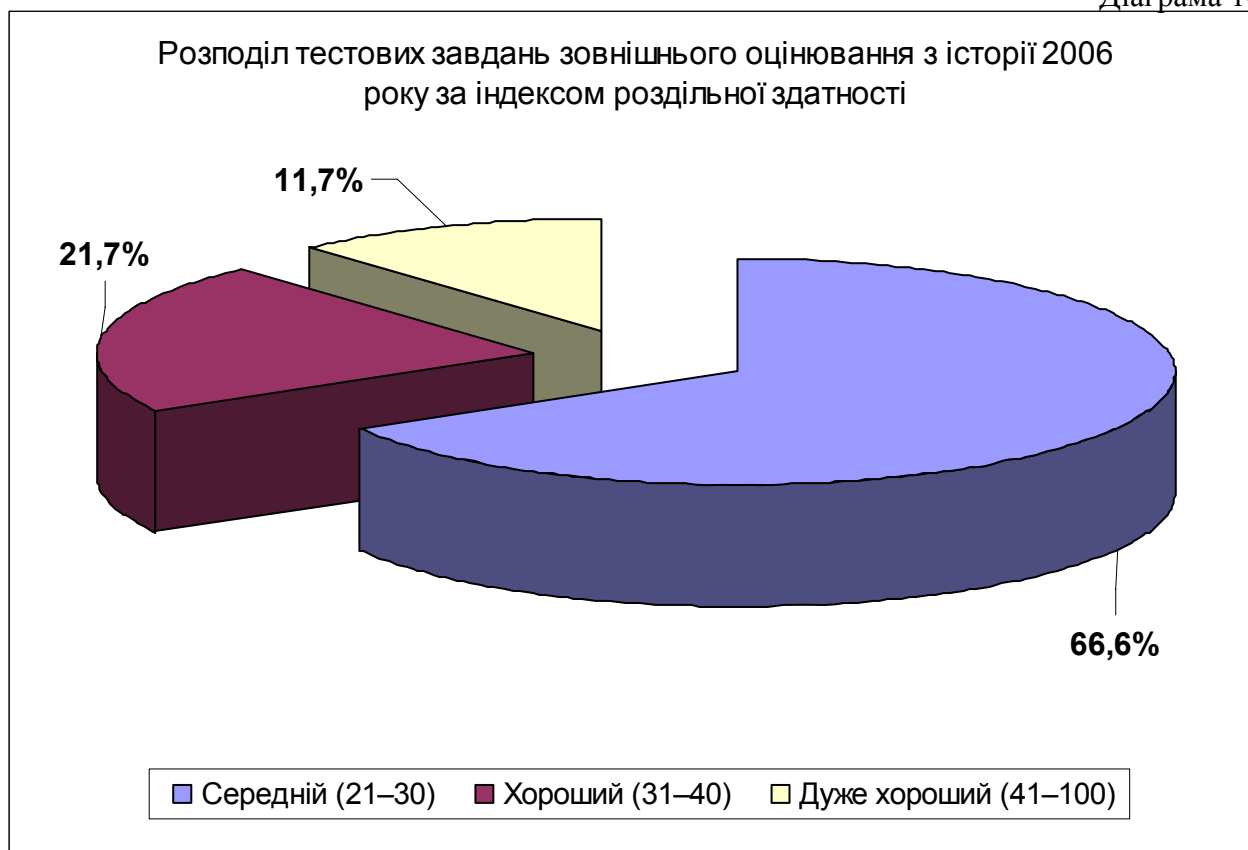
Інший вагомий показник – роздільна (диференціююча) здатність тестового завдання. Це кореляція балів, отриманих учасником тестування за кожне завдання, із загальною сумою балів за тест. Сучасна тестологія визначила індекси роздільної здатності завдань і їхні інтервали (див. Таблицю 8).

Таблиця 8

Інтервали індексу роздільної здатності (%)	Характеристика завдання
41–100	дуже хороша
31–40	хороша
21–30	середня
11–20	низька
10 і нижче	дуже низька

Розподіл тестових завдань за індексом роздільної здатності подано на діаграмі 10.

Діаграма 10

Більш докладно групування тестових завдань різних форматів за індексами роздільної складності у таблицях 9–13.

Таблиця 9

**Розподіл завдань з вибором однієї правильної відповіді (1–40)
за індексом роздільної здатності**

Низький	Середній	Хороший	Дуже хороший
–	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40	7, 18, 19, 21, 28, 37, 38	–

Таким чином, 83% завдань з вибором однієї правильної відповіді виявили середню роздільну здатність, а 7% – хорошу.

Таблиця 10

**Розподіл завдань з вибором кількох правильних відповідей (41–46)
за індексом роздільної здатності**

Низький	Середній	Хороший	Дуже хороший
–	41, 44	42, 43, 45, 46	–

Ця форма завдань у переважній більшості (67%) показала хорошу диференціацію учасників оцінювання, а 33% – середню.

Таблиця 11

**Розподіл завдань на встановлення відповідності (47–52)
за індексом роздільної здатності**

Низький	Середній	Хороший	Дуже хороший
–	50	48	47, 49, 51, 52

Завдання на встановлення відповідності мали в переважній більшості (67%) дуже хорошу роздільну здатність, по одному завданню середню та хорошу роздільну здатність.

Таблиця 12

**Розподіл завдань на встановлення правильної послідовності (53–56)
за індексом роздільної здатності**

Низький	Середній	Хороший	Дуже хороший
–	53, 54, 55	56	–

Ця форма завдання переважно спрацювала на середньому (75%) та хорошому (25%) рівні за ступенем диференціації учасників.

Таблиця 13

**Розподіл завдань відкритих завдань з короткою відповіддю (57–60)
за індексом роздільної здатності**

Низький	Середній	Хороший	Дуже хороший
–	58	–	57, 59, 60

Відкриті завдання, незважаючи на всю їхню складність, мають дуже хорошу (75%) роздільну здатність, а 25% – середній показник роздільної здатності.

Таким чином, запропонований на зовнішнє оцінювання 2006 року тест з історії є валідним та надійним. Отриманий розподіл завдань за їхніми індексами складності та роздільної здатності дозволяє зробити висновок, що тест виконав покладену на нього

нормативно орієнтовану функцію – ранжував учасників тестування за рівнем їхньої підготовленості з предмета та відібрав кращих серед даної вибірки. Отримані емпіричні результати тестування слід вважати об'єктивними та такими, які можуть конвертуватися у дванадцятибальну систему оцінювання.

3. Інтерпретація результатів оцінювання з історії

Розподіл результатів тестування з історії за рівнями навчальних досягнень та кількісними показниками (у відсотках) подано на діаграмах: 11 (історія України та всесвітня історія), 12 (історія України від найдавніших часів до початку XXI століття) та 13 (історія України XX- початку XXI століття).

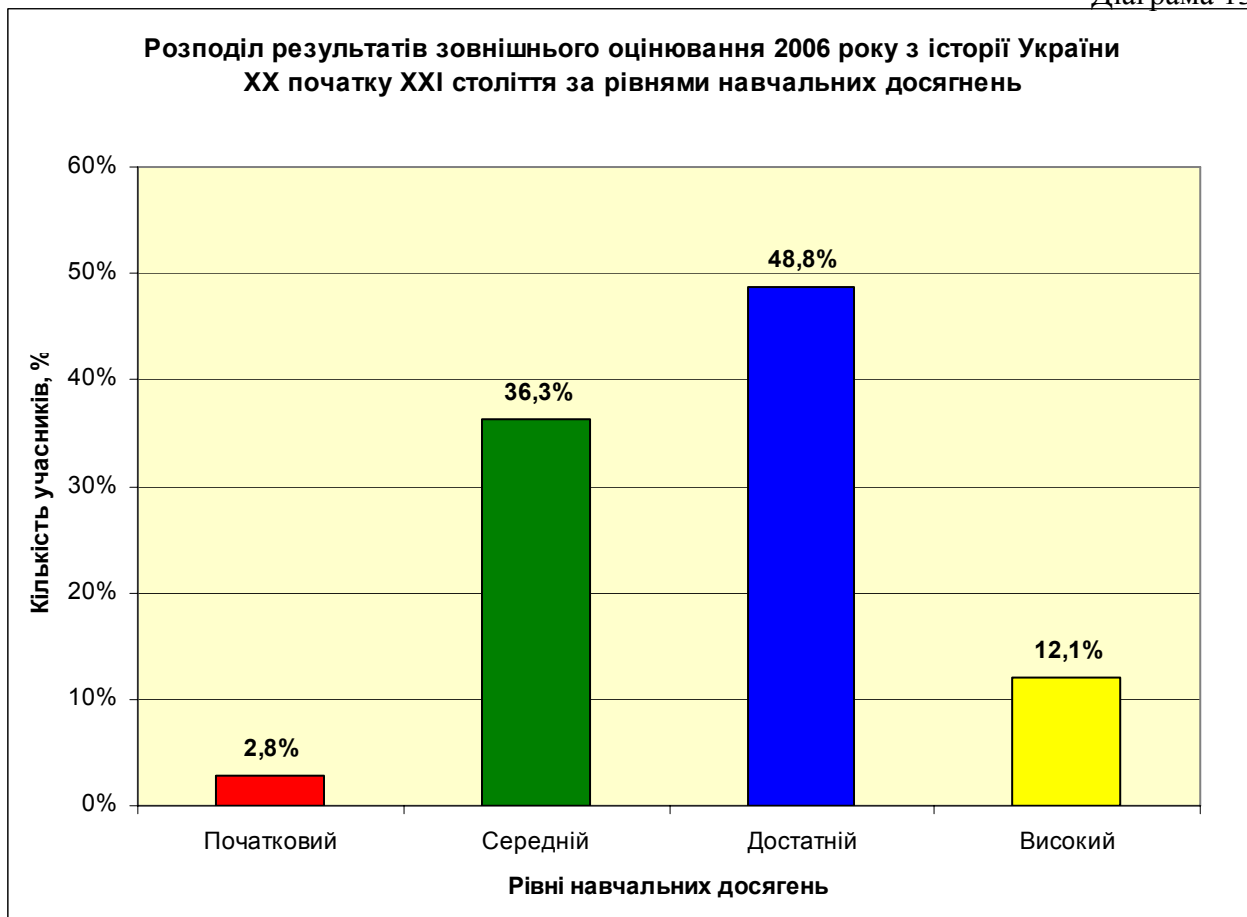
Діаграма 111

Діаграма 12

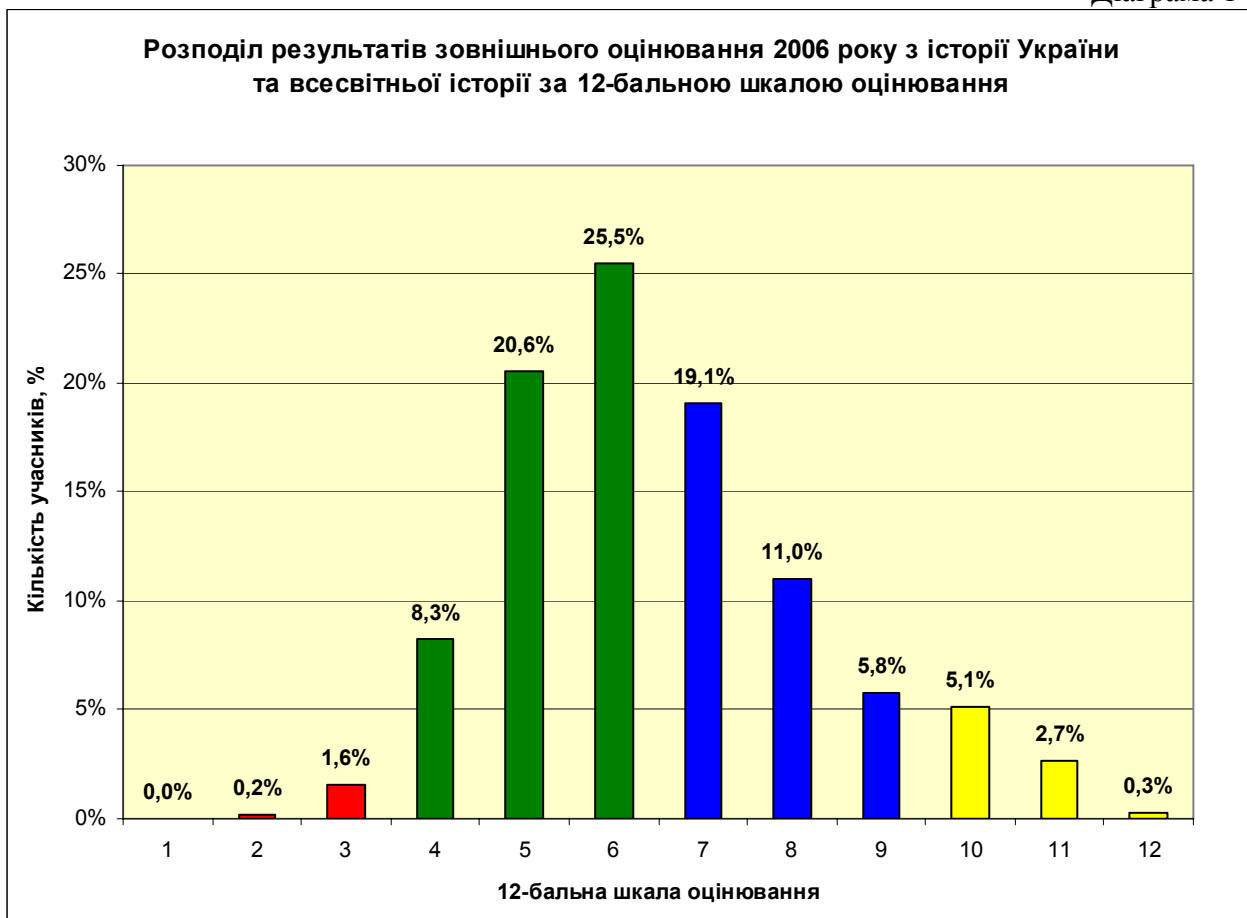

Діаграма 13

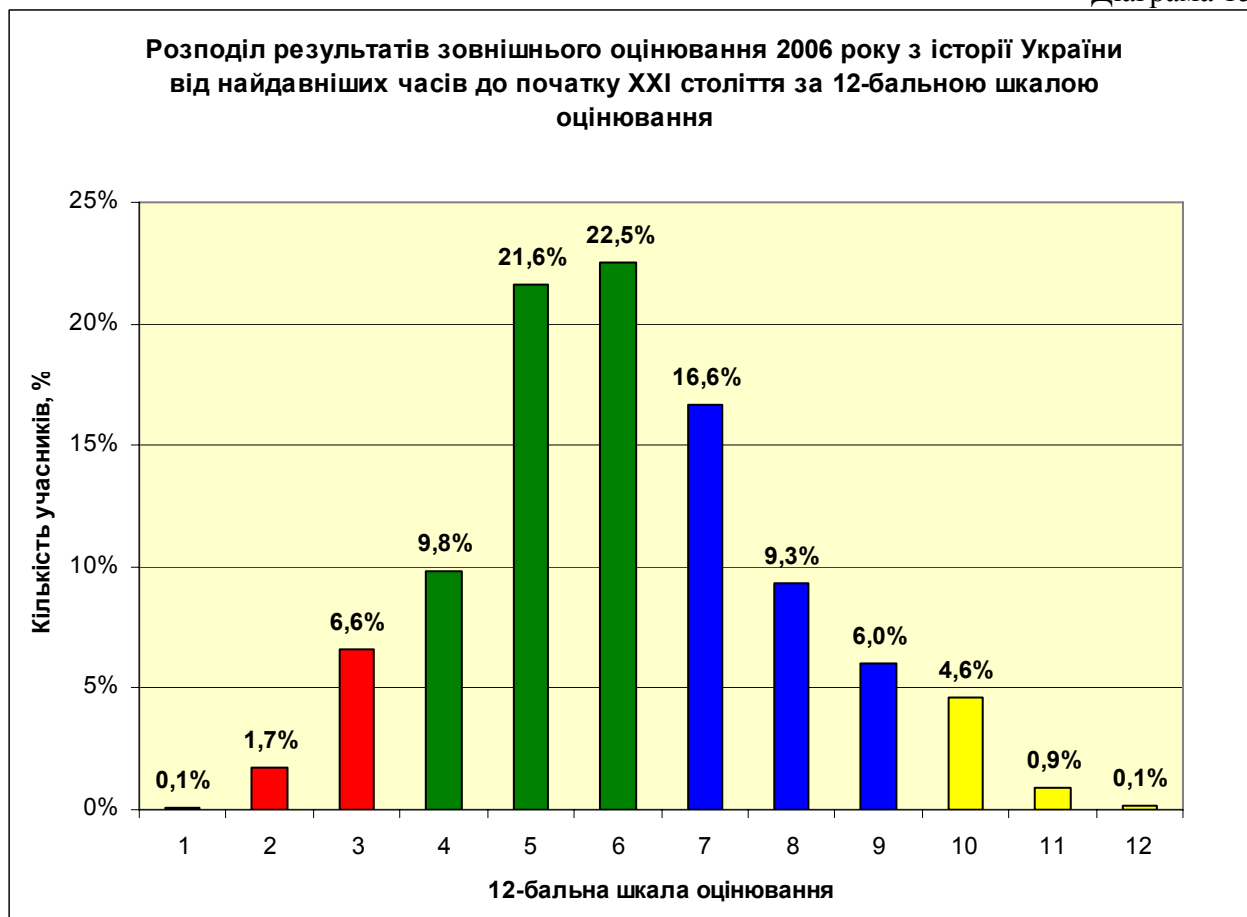

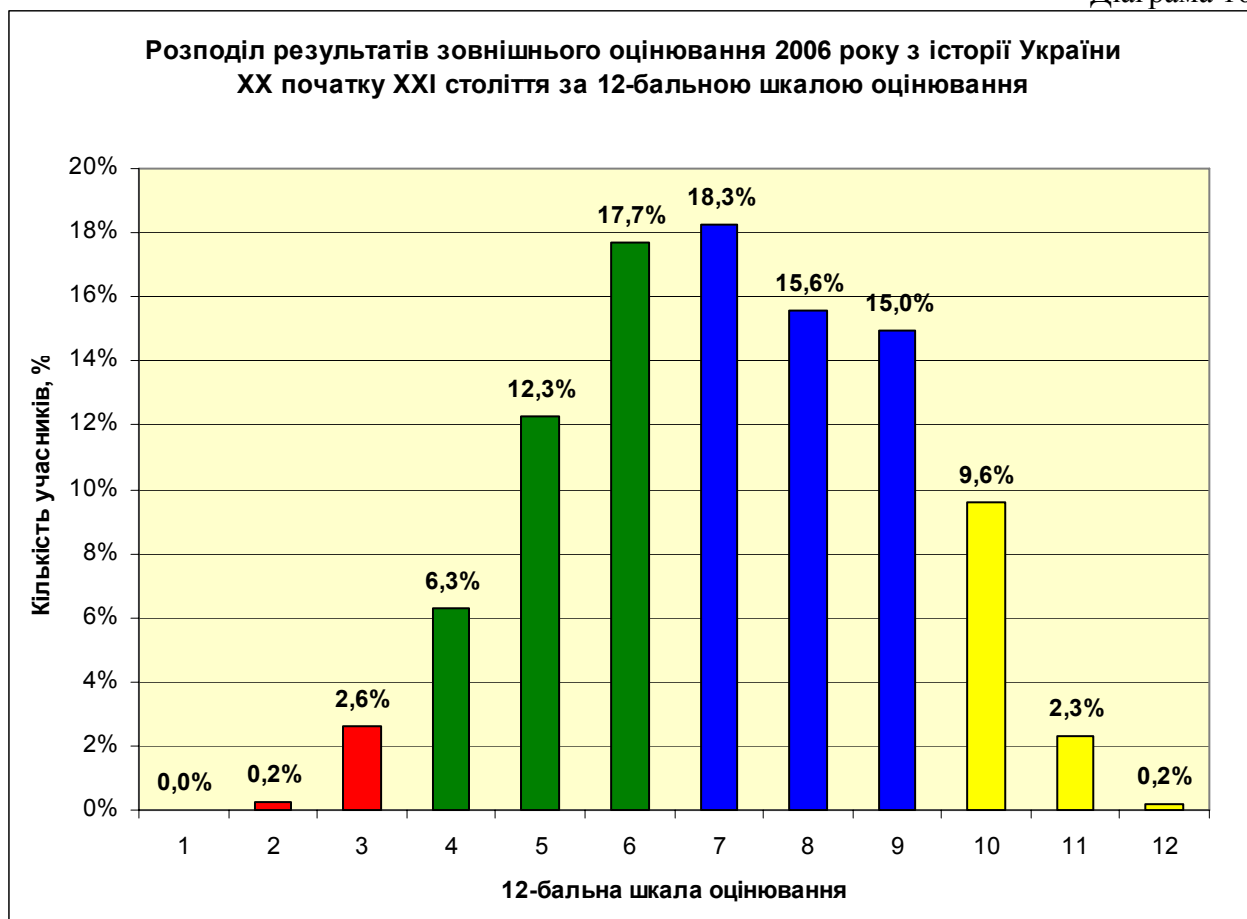
Розподіл результатів тестування з історії за 12-бальною шкалою оцінювання та кількісними показниками (у відсотках) подано на діаграмах: 14, 15, 16.

Діаграма 14

Діаграма 15

Таким чином, переважна більшість учасників оцінювання (54,37%, 53,9% та 36,3% відповідно) продемонструвала середній рівень навчальних досягнень. 35,8%, 32%, 48,8% відповідно засвоїли програмовий матеріал на достатньому рівні. І лише 8,1%, 5,7% та 12,1% відповідно мають високий рівень досягнень. На жаль виявилися й такі учасники оцінювання, які опанували навчальний матеріал +лише на початковому рівні – 1,8%, 8,4% та 2,8% відповідно.